

Десять історій про стратегію

Почнемо десятма історіями про стратегію, взятыми з різних царин, й попередньо поміркуємо про те, як вам краще зіграти. Багато хто, наразившись на схожі проблеми в щоденому житті, трохи обдумає їх або ж методом спроб і помилок дійде правильного рішення. Для інших же деякі відповіді можуть бути несподіваними, але несподіванка – не головна мета цих прикладів. Ми прагнемо показати, що такі ситуації всепроникні, що вони продукують логічний набір запитань, методичне обмірковування яких дає результат.

У наступних розділах ми перетворюємо ці міркування на рекомендації для ефективної стратегії. Ставтеся до цих історій, як до десерту перед головною стравою. Їх розроблено, щоб пробудити ваш апетит, а не для того, щоб напхати шлунок.

№1. Вгадайте число

Вірите чи ні, а ми вас попросимо зіграти в гру проти нас. Ми обрали число від 1 до 100 і ваша мета його вгадати. Якщо вгадаєте з першої спроби, ми заплатимо вам 100 \$.

Звісно ж, ми не збираємося платити вам 100 \$, нам би це влетіло в копієчку. Особливо, з огляду на те, що впродовж три ми будемо всіляко допомагати вам вгадувати. Але, коли грاثимете,

ми б хотіли, щоб ви уявляли, начебто ми й справді маємо намір вам заплатити; і ми теж гратимемо з думкою про це.

Шанс правильно назвати число з першої спроби доволі малий: лише один зі ста. Тому, щоб збільшити ваші перспективи, дамо п'ять спроб і після кожної неправильної відповіді казатимемо також – чи ваше число занадто велике, чи занадто мале. Що швидше пролунає правильна відповідь, то вища буде винагорода. Якщо ви вгадаєте з другої спроби, отримаєте 80 \$. З третьої – 60 \$. 40 \$ дістанете за четверту правильну спробу і 20 \$, якщо вгадаєте число за п'ятим разом. Якщо ж не вгадаєте за всі п'ять спроб, гру закінчено і ви не отримаєте нічого.

Готові грati? Ми теж. Мабуть, ви зараз подумали: як можна грati в гру з книгою? Відповімо вам, що це складно, але цілком можливо. Є також варіант зайти на сайт artofstrategy.info і зіграти в інтерактивному режимі. А тут ми можемо спрогнозувати, як ви могли б грati в цю гру і робити відповідні ходи.

Ваш перший варіант 50? Така відповідь найпоширеніша і, хоч як це для вас прикро, завелике число.

Може, ваша друга відповідь – 25? Назвавши первім число 50, другим найбільше людей обирає 25. Вибачте, але це число замале. Наступним кроком для багатьох стає 37. Шкода, але 37 теж замале. А як щодо 42? Знову замале.

Зупинімось, розгляньмося і проаналізуємо ситуацію. Наближається ваша п'ята спроба – останній шанс отримати наші гроші. Ви знаєте, що це число вище 42 і нижче 50. Є сім варіантів: 43, 44, 45, 46, 47, 48 і 49. Яке, на вашу думку, з тих семи буде правильне?

Досі ви вгадували число, розділяючи проміжок між числами на дві рівні частини й обираючи середнє значення. Це ідеальна стратегія в грі, де число обирають довільно*. З кожної спроби ви

* Технічний термін для цієї пошукової стратегії – мінімізації ентропії.

отримуєте всю можливу інформацію, й прямуєте до потрібного числа якнайшвидше. І справді, генеральний директор Microsoft, Стівен Балмер, стверджує, що використовував цю гру як тестування на співбесіді при прийомі на роботу. Для Балмера правильною відповіддю було 50, 25, 37, 42... Його цікавило, чи здатен претендент розв'язати завдання найлогічнішим та ефективним способом.

Ми пропонуємо інше розв'язання. У прикладі з Балмером, число обиралося довільно, тому стратегія інженера — «поділити суму на два і перемогти» — була цілком правильна. Якщо вдається добути максимум інформації з кожної спроби, то зменшується і ймовірна кількість спроб, отже це дає змогу виграти більше грошей. Щоправда, в нашому випадку число не обирається довільно. Пам'ятаєте, ми сказали, що гратимемо в цю гру так, начебто і справді готові вам заплатити? У разі поразки ніхто не відшкодував би нам гіпотетично втрачених грошей. Тому, хоч би як ви нам подобалися за те, що купили цю книжку, себе ми однаково любимо більше, і гроші воліли би залишити собі, ніж віддати вам. Ми навмисне обрали число, яке вам було б важко вгадати. Подумайте про це хвильку: чи мудро ми вчинили б, обравши для гри число 50? Це обійшлось би нам занадто дорого!

Ключовий урок теорії гри — поставити себе на місце іншого гравця. Ми уявили себе на вашому місці й передбачили, що ви би назвали число 50, потім 25, потім 37, потім 42. Зрозумівши, як би ви грали в цю гру, ми змогли істотно знизити ваші шанси відгадати задумане число, і в такий спосіб зменшити суму нашої виплати.

Пояснивши все це ще до закінчення гри, ми дали вам невеличку пільгу. Тож тепер, коли ви розумієте реалії гри, у яку граєте, маєте останню спробу, щоб дістати свої 20 \$. Яке число ви оберете?

Вітаємо. Себе, а не вас. Ви знову опинилися у нашій пастці. Бо ми загадали число 48. Справді, вся ця лекція про відгадування числа, яке важко знайти за допомогою правила «розділи на два» була задумана винятково для того, щоби вас заплутати. Ми хотіли, щоби ви обрали саме число 49, убезпечивши наше 48. Пам'ятаєте, що наша мета – не дати вам грошей.

Щоб перемогти у цій грі, вам слід було йти на крок попереду нас. Ви мали подумати: «Вони хочуть, щоб я обрав 49, тому я оберу 48». Певна річ, якби ми припустили, що ви такі розумні, то обрали б 47, чи навіть 49.

Головна ідея наведеного прикладу не в тому, щоби показати, які ми підступні та хитрі. Насамперед ми маємо на меті якомога чіткіше продемонструвати, що саме перетворює якусь конкретну ситуацію на гру: ви повинні враховувати цілі та стратегії решти гравців. Коли ви відгадуєте довільно вибране число, його ніхто не намагається від вас сковати. Отже, ви можете вдатися до інженерного способу мислення й розділити відстань між числами на два, діставши найкращий результат. Але якщо ви граєте в реальну гру, то маєте також урахувати, як поводитимуться інші гравці і як їхні рішення позначаться на вашій стратегії.

№2. Вигравати програючи

Мусимо зінатися, що ми дивилися реаліті-шоу «Останній герой». І ми б ніколи не вижили на тому острові. Якби не померли з голоду ще на початку, то інші учасники гри точно би витурили нас із шоу за те, що ми розумники. Однаке було дуже цікаво спробувати передбачити, як закінчиться вся та гра. Ми не здивувалися, що опецькуватий нудист Річард Гетч перехитрував, переграв своїх суперників і протримався довше за всіх, ставши зрештою першим чемпіоном телевізійного шоу на CBS